

POLSKIE TOWARZYSTWO ORIENTALISTYCZNE

PRZEGLĄD ORIENTALISTYCZNY

Kwartalnik

Nr 3 (11)

WARSZAWA

1954

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY I UTWORY LITERACKIE

Franciszek Trawnicki, <i>Penetracja amerykańska w Wietnamie po II wojnie światowej</i>	203
Borys Eppel, <i>Kilka uwag o prasie tureckiej 1953 roku</i>	215
Ananiasz Zajączkowski, <i>Z dziejów orientalizmu polskiego Doby Mickiewiczowskiej</i>	221
Szems-ed-Din Hafiz Szirazi, <i>Gazel</i> (przełożył z perskiego Ananiasz Zajączkowski)	246
Jan Reychman, <i>Próby organizacji orientalistyki polskiej w Dobie Mickiewiczowskiej</i>	247
<i>Pieśń harfiarza</i> , (przełożył z egipskiego Tadeusz Andrzejewski)	265
Mori Oga i, <i>Łódź „Takase“</i> (przełożył z japońskiego Wiesław Kotański)	267
<i>Atābāt</i> , (przełożył z arabskiego Władysław Tubielewicz)	275
Sabahattin Ali, <i>Czajnik</i> (przełożył z tureckiego Edward Tryjarski)	277

Z PRACOWNI REKOPISÓW ORIENTALNYCH

Renata Kohnowa, <i>Zbiory rękopisów wschodnich w bibliotekach wrocławskich</i>	283
Eugeniusz Słuszkiewicz, <i>Trzy rękopisy ormiańskie z I-ej połowy XVII w. ze zbiorów polskich</i>	292

MATERIAŁY I NOTATKI

Tadeusz Andrzejewski, <i>Odnalezione „Nauki księcia Dedefhor“</i>	295
Włodzimierz Zajączkowski, <i>O poprawną pisownię imion i nazw orientalnych</i>	296
Aleksander Dubiński, <i>Pawilon PRL na Międzynarodowej Wystawie w Izmirze</i>	297
Wiesław Tomaszewicz, <i>Nieznany przekład H. Sienkiewicza na język turecki</i>	298

RECENZJE

Z książek:	
Jan Reychman, <i>Oczerki po istorii russkogo wostokowiedienija</i>	299
Witold Jabłoński, <i>Ludwika Rodziewicz, Historia sztuki chińskiej</i>	303
Stanisław Kałużyński, <i>Łukasz Hirba, Nowa Mongolia</i>	304
Aleksander Dubiński, <i>Akadiemiku Władimiru Aleksandrowiczu Gordlewskomu k jego siemidiesiatipiatiletju. Sbornik statiej</i>	307
Stanisław Kałużyński, <i>S. I. Rudenko, Kultura nasilenija gornogo Ałtaja w skifskoje wremja</i>	310
Notatki bibliograficzne:	
Włodzimierz Zajączkowski, <i>Dorobek wydawniczy turkologii radzieckiej w latach 1951—1953</i>	312
Z czasopism	

KRONIKA

Zygmunt Rysiewicz	
Z ruchu naukowego na polu orientalistyki:	315
Międzynarodowy Zjazd w Teheranie z okazji 1000-lecia Awicenny	315
XIII Zjazd Orientalistów Polskich w Warszawie	315
Uczczenie pamięci akademika I. J. Kraczkowskiego przez delegację egipską w Leningradzie	317
Z wydarzeń na współczesnym Wschodzie	317

SPIS TABLIC

Do przekładu A. Zajączkowskiego: Szems-ed-Din Hafiz Szirazi <i>Gazel</i>	Tab. I—II
Do art. R. Kohnowej, <i>Zbiory rękopisów wschodnich w bibliotekach wrocławskich</i>	Tab. III—IV

*

Winieta na okładce przedstawia tragarza w zawiei śnieżnej według rysunku malarza japońskiego Ando Hiroshige (1797—1825)

‘ATĀBĀT¹

Pełne wyrazu, niespodziewanie proste i w prostocie swej piękne jak czerwonożłota róża na tle błękitu — takie są piosenki beduinów irackich. Nazywają się ‘atābe, co w dialekcie irackim oznacza „skargę“. Tematykę tych pieśni stanowią właśnie wyrzuty wobec ukochanej, skargi na rozstanie tak częste w beduińskim życiu, gdy zakochani na swe nieszczęście należą do dwóch różnych szczepów, które rozdzielają się po krótkim postoju przy studni i powodują rozstania dwojga zakochanych, których miłość jeszcze się nie zaczęła...

‘Atābāt mają formę czterowierszy, w których pierwszy, drugi i trzeci zakończone są monorymem, czwarty natomiast kończy się zawsze zgłoską *bā*. Uczony niemiecki Eduard Sachau, który pod koniec XIX w. zebrał materiały oryginalne tych pieśni, zastrzega w swym wstępie, omawiającym pochodzenie i formę tych czterowierszy, że nie mają one nic wspólnego z typem czterowierszy poezji perskiej². Jakkolwiekby jednak było, kwestia ta nie może być przesądzona jednym zdaniem, nie popartym istotnymi dowodami naukowymi, i mogłaby stanowić temat osobnych badań nad pochodzeniem form tego rodzaju samorodnej twórczości.

Dla przykładu przytoczę tu w oryginale i w transkrypcji siódmy czterowiersz naszego zbioru. Metrum każdej ataby jest katalektyczny *rağaz*:

— ‘ u ‘ | — ‘ u | — ‘

تبات الناس منسره وانابات	<i>tebāt ennās munsarra wānābāt</i>
واعض الشف بالضحك والنبات	<i>wa‘oḍḍ eššef biḍḍāḥiḥ wannābāt</i>
ونوب تلقائي بهما وانابات	<i>wnōb tilqānī bihemman wānābāt</i>
ونوب اصفح الدليل من العتابا	<i>wnōb ašfaḥ liddelīl min-al‘atābā.</i>

1.

Na wielbłądzie *belūnī*³ wyruszam, pojedę
za tymi co zranili mnie miłością swoją.

Od dnia rozstania z nimi trwa samotność,
a zżółklej twarzy leki nie pomogą.

¹ Materiały oryginalne czerpałem z E. Sachau, *Arabische Volkslieder aus Mesopotamien*, Abhandlungen d. königl. Akademie d. Wissenschaften zu Berlin, 1899.

² Tamże, s. 17.

³ W oryginale نقاة البلوني — „klacz *belūnī*“ — z rącej rasy wielbłądów zw. *belūnī*.

2.

Napełniać *ġirbān*⁴ swoje schodziła nad wody;
jej twarz — jak róża z księżycy promieni...

Hadela — kiedy przejdzie — skała się różowi
i rozkwitają róże *qaiṣūn*⁵ — wielkiej ceny.

3.

O ty, której włosy sięgają do ramion,
och, oczu łzy, co na policzku się pojawia...

Miesiącu zły, bodaj byś wcale się nie zaczął,
żeby przez ciebie się rozstało dwoje przyjaciół.

4.

Ja pójdę, na górę *Sinġar* wejde,
z tchnieniem poranka wyślę list do ciebie.

Kiedy żywicą listy będą pisać⁶ —
to wtedy chyba się odnajdą zakochani.

5.

Tyś miała włosy rozwiane — do ramion...
łzy z oczu toczą się na twarz przejrzyste.

Gdzie nie ma dziewcząt — spustoszały namiot
runie, choć miał by podpory złociste.

6.

Na oczy swoje kładziesz pyłek antymonu⁷:
na moje serce — rozżarzony węgiel...

gdyś nawet ptakiem — jednak siądziesz wreszcie,
ja wtedy sidła zastawię na ciebie.

7.

Radośnie ludzie spędzą noc — ja nocą
zębami śmiechu usta będę gryźć...

i znów zastaniesz mnie smutnego nocą,
wesołka z progu mego wygnam znów...

⁴ W oryginale *جربان* — buklaki na wodę związane po dwa razem.

⁵ *قيصون* — rodzaj nadzwyczaj pięknie pachnących róż.

⁶ Zwrot, który w polskim można by przyrównać do „pisania na wodzie”.

⁷ Antymon — w oryginale *al-kuḥl* — puder kosmetyczny przyrządzany z antymonu. Czernidło na rzęsy i brwi.